

Belgische solidariteit is democratische noodzaak.

In 2001 reeds verscheen er in de het kwartaalblad "Secessie" (2001, nr 2, p. 25-37) een studie van Prof. Em. J. Hannes over de "geldstromen" in het 19de eeuwse België. In juli jl. raketde het blad 'Trends' deze studie opnieuw op onder de provocerende titel: "Vlaanderen dokt al sinds 1830 af". Daarin werden scherpe uitspraken gedaan die er op neerkwamen dat Vlaanderen in feite sedert het ontstaan van de Belgische staat fungeert als een hangmat voor Wallonië en dat het zuiden nooit solidair geweest is met het noorden. Deze bijdrage bestaat uit twee delen. Allereerst worden de beweringen van de Heer Hannes weerlegd. Vervolgens volgen er een aantal algemene beschouwingen over de hedendaagse transfers.

§1 Inleiding

Alvorens de studie van Hannes te nuanceren en te weerleggen deze algemene opmerking: ondergetekende is het oneens met de beweringen van Prof. Hannes en ongetwijfeld zal Prof. Hannes het niet eens zijn met onze bevindingen. In feite maakt dat niet veel, om niet te zeggen niets uit omdat het aan het wezen van de zaak niets verandert. Wij zijn, voor alle duidelijkheid, géén aanhangers van wat Prof. Hannes het "officiële" Franstalige verhaal noemt aangaande de transfers. Dit verhaal stelt dat er 100 jaar (of meer) "transfers" waren van Zuid naar Noord en dat de Nederlandstaligen derhalve nu "uit dankbaarheid" ook maar solidair moeten zijn. Zulke bewering is onzin omwille van twee redenen. Allereerst omdat het niet bewezen is dat transfers inderdaad zo lang in die richting vloeiden en ten tweede omdat solidariteit er altijd moet zijn, los van historische revendicaties. Wat ons meteen bij de kern van de zaak brengt: of Vlaanderen nu al dan niet fiscaal benadeeld werd in het verleden is misschien voer voor historici, maar zegt niets over het feit of men vandaag al dan niet solidair moet zijn.

§2 Een kritische blik op de studie van Prof. Hannes

De studie van Hannes valt echter op velerlei punten te nuanceren. En dat is nog zeer zacht uitgedrukt. Laten we eerst het onderwerp even bekijken. De auteur onderzoekt de welvaartsverdeling in België en de "geldstromen" in de periode van 1830-1910. Als instrumenten gebruikt hij de personele belasting, de betalingsbasis, de erfenisrechten en de patentbelasting. Een belangrijke, eerste vaststelling is dat het economisch betoog ideologisch gekleurd is. De auteur onderzoekt immers niet de provinciale rekeningen (nochtans de basis van het gebruikte cijfermateriaal) maar wel een regionale optelsom. Immers, Hannes gebruikt als grond van zijn betoog de vergelijking tussen "Vlaanderen" (lees: West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg) en "Wallonië" (lees: Henegouwen, Namen, Luxemburg en Luik). Van Brabant is er soms, maar niet altijd, sprake. Nochtans wijst de auteur zelf meermaals op de interessante en belangrijke verschillen tussen de provincies.

In de 19de eeuw was er geen sprake van een politieke tweedeling tussen Vlaanderen en Wallonië. De Vlaamse Beweging was vòòr 1914 louter cultuurgebonden en helemaal niet anti-Belgisch, integendeel. De nationalistische benaderingswijze van Hannes is dus een *post factum* implementatie van een 21ste-eeuws politiek denkbild op het verleden en is daarom een zeer twijfelachtige methode.

Wat wordt er nu zoal vastgesteld? De auteur stelt vast dat de vier Vlaamse provincies in de 80 jaar na de Belgische onafhankelijkheid 44.1% van de belastingen inbrachten. (tov. 44% van het totale

bevolkingsaandeel). In 'Wallonië' was dit bedrag slechts 30% (tov. 38.2% van de bevolking). Dit wordt door hem aangevoeld als een anomalie of zelfs een (latente) onrechtvaardigheid. Maar wat hij er niet expliciet bijvertelt is dat waar "Wallonië" in verhouding tot Vlaanderen slechts 78.4% belastingen betaalde, het Brabants aandeel in de totale belastingen liefst 47% te hoog lag tegenover "Vlaanderen" (met een bevolkingsaandeel van 17.7% bracht de provincie 26% in de schatkist).

Gezien de simplistische redenering van de auteur dat "*België zal barsten wanneer de Franstaligen één eurocent moeten betalen aan de Vlamingen*" kan men zich dus gerust afvragen wanneer "Vlaanderen" gaat barsten. Zo wees Luc Standaert in HBVL (25.08, opinie 'geflitst') er terecht op waarom er in Limburg twee keer zo veel flitspalen zijn dan in West-Vlaanderen en zelfs drie keer zo veel flitspalen staan dan in Antwerpen. Hebben deze provincies dan bij de herverdeling van de gelden uit boetes ook recht op een voorkeursbehandeling?

Dat "Vlaanderen" in de periode 1840-1850 relatief meer personele belasting betaalde dan "Wallonië" is trouwens normaal, gezien de brede laag van burgerij en middenstand in het Noorden. Iets waar de auteur trouwens zelf op wijst. Dat "Vlaanderen" ook tijdens de hongercrisis relatief meer bleef betalen dan het zuiden verklaart de auteur eveneens zelf. De oorzaak zou volgens hem onder meer liggen bij een slechte fiscale wetgeving, in de Nederlandse periode definitief vastgelegd. Zo werden in de betalingsbasis componenten van uiterlijke welstand als "deuren en vensters" berekend per graad van bevolkingsdichtheid. Deze lag in "Vlaanderen", zo blijkt, hoger. Daardoor bleef de nijverheid in het zuiden onderbelast terwijl het agrarische "Vlaanderen" –grond was in het *Ancien Régime* nog veel meer een status- en machtssymbool dan op het einde van de 19de eeuw relatief overbelast werd. Voorts mag niet vergeten worden dat kroostrijke gezinnen in de 19de eeuw helemaal geen vorm van fiscale bescherming genoten, zoals dat vandaag wel het geval is. Gezien deze relatief méér voorkwamen in het noorden, valt een onevenwicht in de belastingssinning hieruit gedeeltelijk te verklaren.

"Vlaanderen" bestond trouwens niet alleen uit kleine landbouwers. Vaak waren de gronden tot vlak voor WO I in de handen van grote hereboeren. Geen wonder dus dat het aantal cijnskiezers in 1870 voor 66% uit het noorden van België afkomstig was. Onderzoek heeft overigens aangetoond dat er tot omstreeks 1875 méér edellieden (machtsbasis: grootgrondbezit) dan burgers zich kandidaat stelden voor verkiesbaarheid in de Senaat. Gedurende 50% van het door de auteur onderzochte tijdsbestand bleef grondbezit dus zeer belangrijk, en ook daarna was het minstens tot 1919 (invoering *Alg. Enk. Stemrecht* voor mannen) een belangrijke machtsbasis. Gronden werden dus (deels terecht) zwaar belast. In het meest agrarische gebied groeide trouwens de welvaart vanaf 1880 het meest. Dat dit in "Vlaanderen en Brabant" gebeurde geeft de auteur ook toe. Hij suggereert dat het onrechtvaardig was dat "Vlaanderen" toen evenveel betaalde dan "de vier Waalse provincies" samen. Dat Brabant, bij vergelijking, 75% betaalde van het "Vlaamse" aandeel schijnt hij dan weer normaal te vinden.

Kortom, de aangehaalde "verschillen" zijn zeer relatief. De auteur merkt trouwens in zijn besluit op dat er ook grote inter- en zelfs intraprovinciale verschillen bestonden. De vraag is natuurlijk wat de waarde is van een 'Vlaams' cijfer. Wanneer bijvoorbeeld bij "onbelaste huizen" dit cijfer ligt op 62.9% voor Limburg en 40.3% voor West-Vlaanderen is er al niet meer veel sprake van 'Vlaamse eenvormigheid'. Dit euvel in de berekeningsmethode komt overigens steeds opnieuw voor: bij de patentbelasting – ook hier was Brabant meer "overbelast" dan "Vlaanderen" -, de betalingsbasis, de erfenisrechten enz. Wat de erfenisrechten betreft geeft de auteur zelf toe dat zijn bewijsvorming niet sluitend is.

Trouwens, wanneer bepaalde gebieden "te veel" betaalden betekent dit níét dat al het geld automatisch stroomde naar andere gebieden. De opbouw van de Sociale Zekerheid, en dus van transfers, dateert immers pas van 1944 (*sociaal pact*). Het geld en de overschotten vloeiden

voordien gewoon naar Brussel, naar de centrale Staat. Van daaruit werden investeringen gedaan, niet alleen in de steenkoolmijnen maar ook naar het noorden. De Scheldetol werd afgekocht in 1863, de Antwerpse haven werd de grootste van Europa en wegen en spoorwegen verbonden weldra alle Belgische, en niet in het minst de Vlaamse, steden. Gezien de industrie in het Zuiden exportgericht was en zeker naar het einde van de 19de eeuw steeds meer over zee verliep, profiteerden ook de Noordelijke havens (Antwerpen, Gent, Zeebrugge) van haar expansie. De overheid heeft deze ontwikkeling overigens ook gesteund. Onterecht dus is de bewering dat het geld nutteloos is besteed. Integendeel, de welvaart van het huidige Vlaamse gewest is te danken aan de investeringen van het unitaire België. In de 19de eeuw was, we citeren de auteur, “*de bril van de ambtenaren niet communautair misvormd*”. De heer Hannes geeft dus zélf toe dat er van een systematische benadeling van Vlaanderen geen sprake kon zijn.

De belastingheffing in de 19e eeuw was van een totaal andere orde dan deze in de 21e eeuw. Ze was erg bescheiden en steunde vooral op zichtbare grondslagen, zoals onroerende eigendommen en transport van goederen. De fiscus organiseerde geen solidariteit via inkomstransfers. De arme bevolking betaalde geen inkomstenbelasting maar droeg "in natura" bij aan de werking van de staat, namelijk door de legerdienst. De bezittende klasse betaalde haar bijdrage in de vorm van belastingen. Het cijnskiesstelsel leidde er toe dat fraudeurs eerder te veel belasting wilden betalen, speciaal om te mogen deelnemen aan de verkiezingen en om bij de politieke elite te kunnen horen. De vergelijking van Hannes heeft dus geen zin. Prof. Hannes heeft wel gelijk daar waar hij zegt dat de Waalse industriële winsten in die tijd niet of nauwelijks belast werden.

Dit systeem dat we vandaag als zeer vreemd beschouwen kaderde in de opbouw van de liberale burgerlijke staat in de 19de eeuw die het kader schiep voor vrij ondernemerschap (*laissez-faire, laisser-passer*). De toenmalige rijkdom van het Zuiden blijkt inderdaad niet uit de belastingstatistieken. De vennootschapsbelasting op boekhoudkundige winsten als tak van de inkomstenbelasting bestond immers nog niet. Maar zelfs sinds het invoeren van de vennootschapsbelasting hebben noch de Waalse industrie, noch de Congo-kolonie, noch de Antwerpse scheepvaart en (latere) havenindustrie wezenlijk belastingen bijgedragen, ten minste niet rechtstreeks. Wel droegen handel en industrie sinds 1944 meer en meer onrechtstreeks bij in die zin dat het accent van de belastbare basis geleidelijk verschoof van eigendom en omzet naar de tewerkstelling. Daar waar er werk is worden er tegenwoordig belastingen en socialezekerheidsbijdragen betaald.

Over de verschillen in belastingsspreiding kan dus geredetwist worden. Een niet onbelangrijke (recompenserende) loontransfer bestond trouwens van Zuid naar Noord hetgeen Hannes ook zegt. Sommigen zoals Hannes zien in dit alles een slechte wetgeving, anderen – waaronder ondergetekende- zien het als een combinatie van dit element en de verschillende sociale structuren, en verdeling van gronden, per provincie wel te verstaan. Maar een tweeledigheid ontwaren (met de onderliggende stelling van een ‘Waals complot’ dat tot vandaag doorloopt) is onmogelijk. Vlaanderen werd nooit systematisch benadeeld door het zuiden. Integendeel, binnen België groeide Vlaanderen in de 20ste eeuw uit tot de rijkste regio ter wereld. Het valt trouwens bijzonder merkwaardig te noemen dat de auteur zélf toegeeft dat er in de 19de eeuw van een communautaire misvormde bril bij de ambtenaren geen sprake kon zijn, terwijl hij toch laat uitschijnen dat “Vlaanderen” al sinds 1830 *afdokt*.

§3 De geldstromen vandaag

De geldstromen zijn een belangrijke component binnen het hedendaags nationalistisch betoog. Zoals we reeds zagen kunnen er uit het verleden geen conclusies getrokken worden, maar het verwijzen naar de 19de eeuw kadert wel in de “*nationbuilding*” van een Vlaanderen dat steeds uitgebuit werd (wordt) door het zuiden. Hoe zit het nu met de geldstromen en vooral met hun politieke betekenis?

Reeds voor de verkiezingen gaven alle Vlaamse partijen aan te opteren voor een staats hervorming die moest leiden tot een gehele of een gedeeltelijke splitsing van de Sociale Zekerheid (kinderbijslagen, gezondheidszorg, niet toevallig ook de eerste eisen van het Vlaams Blok[1]). Die splitsing kadert, zegt men, in “een beter bestuur”, in het verlenen van “meer homogene bevoegdheidspakketten” voor “Vlaanderen” (bedoeld wordt: de Vlaamse Gemeenschap). Vooral de transfers liggen veel Vlaamse partijen zwaar op de maag. Men stelt dat ze onrechtmatig hoog zijn, niet omkeerbaar, ondoorzichtig en niet doeltreffend. Daar valt een en ander op te zeggen.

§3.1 Bedenkingen bij de cijfers

De hele discussie over de transfers en het (niet-) gelegitimeerde karakter ervan kan op twee niveaus gevoerd worden. Allereerst het feitelijk niveau: zijn de aangehaalde cijfers die een splitsing moeten rechtvaardigen correct, stemmen zij overeen met de werkelijkheid? Zijn (grote) geldstromen aberrant? Op een dieperliggend, structureel niveau kunnen de metabetekeningen de – al dan niet verborgen- politieke agenda van de voorstanders van een splitsing ontleed worden.

Partijen als de N-VA stellen dat er ieder jaar een onverantwoorde geldstroom van 5000 euro/jaar per Vlaams gezin naar “Wallonië” vloeit. Allereerst dient hierbij vernoemd te worden wat men niet zegt. Men spreekt over geldstromen van Vlaanderen naar Wallonië (gemeenschappen of gewesten wordt in het midden gelaten) om steeds opnieuw twee dezelfde, dramatiseerbare entiteiten naast elkaar te zetten. Over het Brussels Gewest of over de Duitstalige Gemeenschap wordt bewust niet gesproken. Nochtans geeft het jongste KBC-rapport aan dat ongeveer 50% van de transfers in de Sociale Zekerheid van het Vlaams Gewest naar het Brussels stromen[2]. Zij die België willen omvormen tot een confederatie of een soevereine Vlaamse republiek nastreven, moeten dus bedenken dat er evenveel geld stroomt in de meest betwiste sector naar het Brussel dat ze sociaal en economisch bij Vlaanderen zien, dan naar het Zuiden. Hierbij dient trouwens meteen opgemerkt te worden dat er in alle landen transfers zijn. Interpersonele solidariteit en herverdeling van de bestaande welvaart behoren tot het wezen van de naoorlogse welvaartsstaat. Er zijn bovendien altijd en overal (geïnstitutionaliseerde) transfers geweest – of toch zeker sedert het ontstaan der natiestaten- en deze zijn dus *in se* volkomen normaal. Deze hebben echter pas hun huidige aard gekregen tijdens de opbouw van de naoorlogse welvaartsstaat met haar uitgebreid sociaal vangnet. Bovendien zijn er ook geldstromen tussen rijkere steden en het armere platteland, tussen provincies, arrondissementen, binnen het Vlaams Gewest (tussen het rijkere Vlaams-Brabant en de minder welvarende Westhoek) en binnen het Waals Gewest. Het VBO acht overigens de geldstromen in België minder omvangrijk dan die tussen Ile-de-France en de rest van Frankrijk, tussen West- en Oost-Duitsland (die liefst drie keer zo hoog liggen [1]- maar niemand die daar pleit voor afscheiding) en die tussen Engeland en Wales. Ook binnen de E.U. zijn er transfers, deze hebben bijgedragen tot de economische heropleving van Spanje en Griekenland in de jaren 80. Vandaag toont de E.U. haar solidariteit met armere, Oost-Europese landen door deze op te nemen in de Unie. Transfers bestaan hoe dan ook in alle richtingen, tussen jong en oud, van Belgen naar allochtonen en tussen arm en rijk.

De cijfers die men aanhaalt in de berekening van de transfers in ons land zijn bovendien betwistbaar, wegens – meestal- uitgevoerd door organisaties met nationalistische inslag (VEV, AK-VSZ...). Het cijfermateriaal vertrouwt overigens een grote divergentie. Waar het VB uitkomt op 11,21 miljard euro/jaar[3] komt het VBO in haar studie (2003) uit op 3,38 miljard euro/jaar. Weliswaar gaat het hier om de transfers van het Vlaams Gewest naar het Waalse én naar het Brusselse. Het niet-bestaan van duidelijke cijfers vanwege de overheid en het veelvoud aan mogelijke berekeningswijzen maken uiteraard de meest wilde gissingen mogelijk. Duidelijkheid is hier op zijn plaats. De federale overheid moet transparantie in dit domein vertonen, anders wekt

zij slechts de indruk dat ze iets te verbergen heeft en strooit ze koren op de nationalistische molen. Wat niet belet dat het nastreven van “goede rekeningen” tussen *bevolkingsgroepen – casu quo* Nederlands- en Franstaligen- bij voorbaat tot falen gedoemd is. De rekeningen zullen steeds betwistbaar en aanvechtbaar zijn, altijd zal wel één van de twee spelers zich benadeeld voelen.

De fameuze “geldstromen” zijn trouwens niets in vergelijking met andere domeinen waar de Staat geld misloopt. Zo bedraagt de fiscale fraude volgens de VUB 17,5 miljard euro (1999). Daarmee is België een trieste recordloper in Europa. Door de 170 miljard euro die in het buitenland (Luxemburg, Zwitserland) zijn ondergebracht ontloopt de Belgische Staat jaarlijks zo’n 500 miljoen euro/jaar op intresten en dividenden. De fiscale achterstallen bedragen 25 miljard euro/jaar en de gelegaliseerde belastingontduiking zou tegen 2006 oplopen tot ca. 3,35 miljard euro/jaar. Dit bedrag opgeteld ligt vele malen hoger dan de meest “gedurfde” schatting over de transfers. Daarmee hebben we nog niet gesproken over de staatsschuld die volgens de VLD, toch een regeringspartij, zo’n 10.000 miljard (!) oude Belgische franken bedraagt. Toch brult geen enkele Vlaamse Leeuw of kraait geen Waalse Haan daarnaar.

Dat Vlaanderen vandaag een rijkere regio vormt dan Wallonië is normaal. Het Noorden heeft (zee) havens en economische attractiepolen (vb. Luchthaven van Zaventem). Het Zuiden heeft die niet, is meer agrarisch, bebost en is de klap toegediend aan de Waalse steenkoolnijverheid aan het eind van de jaren 60 nog steeds niet te boven gekomen. Overigens is de welvaart van het Noorden te danken aan de investeringen van het unitaire België. Het was ooit anders. De befaamde Zweedse staalnijverheid is uit de grond gestampt door Waalse arbeiders die door de Luikenaar Louis de Geer naar daar gehaald werden- in de 17de eeuw. Globaal gezien kampt het Waals Gewest vandaag inderdaad met een structurele achterstand die door het federaliseringsproces eerder aangewakkerd werd en wordt dan weggewerkt. Allereerst heeft de splitsing van de nationale partijen (1965-1978) zonder twijfel misbruiken aangewakkerd. Toen de mijnen in Limburg 20 jaar geleden dicht gingen, leek deze regio zich in een chronische letargie te gaan wentelen. Verspilling kon daar echter geen kans krijgen, omdat de Limburgse beleids mensen verantwoording moesten afleggen tegenover de Nederlandstalige kiezer. De Franstalige politici ontsnappen aan dit natuurlijk controlemechanisme omdat ze slechts verantwoording moeten afleggen aan de Franstalige kiezer. In het Noorden, vanwaar sommige- maar zoals gezegd niet alle- geldstromen afkomstig zijn is er geen partij verantwoording verschuldigd aan haar electoraat. Onrechten, zoals het feit dat een blindedarmoperatie in het zuiden duurder is dan in het noorden dienen uiteraard aangepakt worden[4]. Het probleem is dat het Belgisch federalisme zo opgevat is dat deze onrechten of misbruiken zeer moeilijk of zelfs niet kunnen bestreden worden. Sedert de creatie van de gewesten in 1980 en hun (financiële) bevoegdheidsuitbreiding achteraf is de solidariteit in ons land wel nog persoonlijk, maar minder en minder structureel te noemen. Zo riskeren de verschillen trouwens alleen maar groter te worden, wat trouwens de wens is van sommigen. Doeltreffende solidariteit impliceert dus *meer* eenmaking en kan onmogelijk meer splitsingen inhouden. Het welvarende noorden zal trouwens niet altijd welvarend blijven en heeft er alleszins baat bij dat het Zuiden economisch sterk is. Aan een sociaal kerkhof in de achtertuin van het Vlaams Gewest heeft Vlaanderen niets.

Als het Noorden zich wil afscheiden om rijker te worden, mogen rijke steden of streken zich dan op hun beurt nog eens van het Vlaams Gewest afscheiden? In Europa bestaan slechts twee taalhomogene staten (IJsland en Portugal) en in de wereld zijn er 10.000 taalgroepen. Welk een chaos zou volgen mochten al deze staten zich soeverein verklaren en een nationalistische politiek voeren...

§3.2 Bedenkingen bij het discours omtrent de transferten

Op het niveau van de meta-betekenis van de nationalistische retoriek kan men zich afvragen waarom men het over de geldstromen heeft. Deze transfers dienen een zelfstandige Vlaamse natie (al dan niet in een confederatie) te rechtvaardigen. Dat alle Vlaamse partijen deze belangrijkste eis van het Vlaams Blok min of meer onderschrijven, dat zijzelf wel bestrijden op zijn racisme maar niet in zijn nationalisme, valt zonder meer zorgwekkend te noemen.

In een confederatie zou de resterende, Belgische, interpersonele solidariteit vervangen worden door een tussenstaatse waar het recht van de sterkere en rijkere op de zwakkere regio primeert en wederzijdse veto's de rechtsstaat hebben vervangen. Zo'n samenwerkingsakkoorden bestaan vandaag al in België en kunnen niet door het Parlement gecontroleerd worden.

De nationalisten hanteren simplisme en drogredeneringen. Onlangs verklaarde Steve Stevaert dat "een defederalisering van de ziekteverzekering voor méér solidariteit zorgt". Dat het hier ging om meer solidariteit met het eigen volk, "vergat" zegde hij er niet bij. Vlaanderen, zo heet het, is "de melkkoe van Wallonië". Maar zijn de verschillen wel van tel? Toen in oktober vorig jaar een studie van de Christelijke Mutualiteiten uitwees dat de medische overconsumptie in het zuiden niet zo groot was dan eerst gedacht replicateerde de N-VA dat "*wanneer de transfers door de Franstaligen dan toch gebagatelliseerd worden, er hen geen enkel argument meer tegen een eigen Vlaamse sociale zekerheid rest...*". Met andere woorden: als de transfers (verschillen) te groot zijn moet er gesplitst worden, als ze klein zijn zeker.

Op deze simplistische redenering kan men als volgt antwoorden: het is niet omdat transfers hoog liggen dat men niet solidair moet zijn en het is niet omdat transfers laag zijn dat dit een reden vormt tot solidariteit. De grootte speelt geen rol. In een democratie verbinden de burgers zich, als contractanten van de civil society, ertoe om zonder uitzondering des persoons solidair te zijn. Als bepaalde streken economisch achterop lopen moet men trouwens nog méér solidair zijn. De hele vraag over de transfers kan derhalve gereduceerd worden tot een vraag die peilt naar de functie van geldstromen. In bovengaande paragraaf probeerden we de functie van de transfers opnieuw te definiëren.

§4 Algemeen besluit

1) De grootte van de transfers speelt geen rol. Het is niet omdat de transfers hoog liggen dat we niet meer solidair moeten zijn. Als er veel achteruitstelling, onveiligheid en sociale ongelijkheid in een streek is, dienen andere streken zelfs nog méér solidariteit te betonen.

2) Solidariteit moet niet enkel interpersoneel zijn, maar ook structureel en doelgericht. Dat laatste is door het federaliseringsproces moeilijk, zometert onmogelijk geworden. Bovendien creëert de federalisering ZELF (economische) verschillen die voor nationalistes alweer een splijtzwam zijn... (bevoegdheidsversnippering in economie). Structurele solidariteit kan zelfs impliceren dat er méér transfers zijn.

3) De historische argumenten ("175 jaar transfers van zuid naar noord") zijn zeer zwak onderbouwd. Bovendien gaat het niet om wat er zich al dan niet twee eeuwen geleden afspeelde, het gaat om vandaag^[1]. Het is niet omdat zwarten in de VSA ooit vernederd werden dat ze zich vandaag moeten revancheren. Het is niet omdat vrouwen ooit door mannen alle politieke rechten ontzegd werden, dat ze vandaag mannen moeten bestrijden. Het verleden levert nooit argumenten, enkel vaststellingen.

Vlaanderen, zegt men soms, is niet te klein om een eigen sociale zekerheid te hebben. Vlaanderen wil wel solidair zijn, zo heet het, maar vrijwillig en niet alleen met Wallonië. Op die eerste

vaststelling- geen argument- valt niets aan te merken. Limburg is ook niet te klein om een eigen sociale zekerheid te hebben. Op de tweede kan men antwoorden dat wanneer Vlaanderen enkel vrijwillig solidair wil zijn met Wallonië men zich moet afvragen waarom Antwerpen nog solidair moet zijn met Limburg. Zoals het voorbeeld van de medische overconsumptie aantoonde zijn de nationalistische er zelf nog niet uit wat nu precies de reden tot scheidingsgrond inhoudt. Terloops dient hierbij opgemerkt te worden dat het Franstalige patronaat er ook geen baat bij heeft mochten de werknemers er om de haverklap met een doktersbriefje staan. Als “de” Franstaligen het stelsel van sociale zekerheid misbruiken- wat niet bewezen is- zijn diezelfde Franstaligen dus het eerste slachtoffer.

Helaas maken nationalistische een serene en waardige discussie over de toekomst van onze economie onmogelijk omdat hun economisch verhoop ten dienste staat van politieke doeleinden.

Uiteindelijk vallen ze terug op vage noties van “zelfbeschikking der volkeren”. Maar daarmee kan niet aan de Europese eenmaking worden gebouwd. Wat als Duitse politici wekelijks zouden aanklagen hoe groot de verschillen wel zijn tussen hun land en Frankrijk? En nog minder kan zo een mondiaal evenwicht bereikt worden. Artikel 2 van het Verdrag van Rome bepaalt trouwens dat de lidstaten van de Europese Ruimte zich economisch moeten harmoniseren. Wie zelfbeschikking nastreeft vergeet dat een democratie niét bestaat om bestaande verschillen te ontkennen maar om er mee om te gaan. Als iedere mens hetzelfde zou denken was er geen nood aan democratie. De notie van soevereiniteit dient dus noch de economische, noch de Europese belangen. Wie aan de sociale zekerheid tornt, ondergraaft trouwens het hele concept van solidariteit zelf en is, als dusdanig, zoals aangetoond niet alleen een vijand van de samenhang, maar ook van de democratie.

Bruno Yammine

Coördinator Studiedienst ‘Unitas’ BUB (www.unitair.be, www.b-u-b.be)

[1] VB : « hefboomen voor een onafhankelijk Vlaanderen », blz. 1.

[2] De SZ neemt 53,6% in van de transfers, de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten 23,8% (de kostprijs inherent aan het federale systeem) en die naar de federale Overheid 22,7% (KBC-studie).

[3] VB-programmabrochure 2004, p. 10.

[4] Onrechten moeten trouwens overal worden bestreden, ook in het Vlaams Gewest zijn er misbruiken inzake werkloosheidsuitkering.

[1] Er blijft dus misschien de vraag of Vlaanderen tegenwoordig benadeeld wordt, nu het in vergelijking met Wallonië inderdaad netto bijdraagt aan de verzorgingsstaat. Het is niet nodig die bijdrage te ontkennen; ook binnen de Europese Unie zijn netto-bijdragers en netto-genieters precies gekend. Er is in dit debat in ons land een ander onderscheid belangrijker is dan het onderscheid tussen de gewesten en dat is een onderscheid tussen categorieën van belastingbetalers. De hele kwestie is niet zozeer dat “Vlaanderen” "systematisch" zou benadeeld worden, maar wel dat de loonmassa meer en meer "systematisch" de enige bron van belastingopbrengst wordt. Volgens de laatste statistieken van de OESO bedraagt de belastingdruk op onze loonmassa zo maar even 56% (Duitsland is tweede in de statistiek met 49%). Er zijn dus categorieën van medeburgers die te weinig solidair zijn, waardoor er anderen zijn die

inderdaad te veel solidariteit moeten opbrengen. Dat zijn dan vooral de werknemers (en dus ook de werkgevers) in Vlaanderen én Wallonië. De bezittende of vermogende categorieën van belastingplichtigen hebben afgehaakt, in Vlaanderen zowel als in Wallonië, terwijl zij vroeger de voornaamste bijdragen leverden, zoals ook prof. Hannes terecht aanstipt.

Onze statistieken leveren bovendien een scheeftrekking op, die op dit ogenblik ten nadele is van Brussel. De belastingcijfers voor Brabant zijn nooit vergelijkbaar geweest met die van de andere provincies. Prof. Hannes ontwijkt, zoals gezegd, het probleem door Brabant gewoon buiten beschouwing te laten, want Brabant (vroeger) en Brussel (nu) kan hij niet in een voor hem gewenste Vlaamse en Waalse component splitsen. Door de concentratie van belastbare elementen in Brussel (ambtenaren, banken, hoofdzetels van bedrijven, enz.) liggen de cijfers voor Brussel altijd hoger dan voor de rest van het land. Maar deze concentratie wordt eigenlijk nog onderschat. De personenbelasting van honderduizenden forenzen wordt niet in Brussel geboekt maar in hun eigen gemeente of gewest. Als wij de "internationale" standaarden zouden toepassen (namelijk dat het inkomen verdiend wordt daar waar er gewerkt wordt en daar dus ook de belasting betaald wordt), dan zou Brussel nog beter uit de rekeningen komen op het debet van zowel Vlaanderen als Wallonië. Als zoveel mensen in het ene gewest wonen en in het andere gewest werken, kan men met belastingstatistieken veel kanten op. Wie heeft er recht op hun belasting? Als wij in Sint-Genesius-Rode, Sint-Martens-Laten, Brasschaat en andere villasteden de belasting van de pendelaars zouden wegnemen en overboeken naar de stad, dan zouden wij een heel ander beeld krijgen. Na die correctie zouden Brussel, Antwerpen of Gent solidair lijken met het "arme" omliggende land. De fiscaal "rijke" gemeenten zouden nu Zaventem, Vilvoorde, Beveren of Zelzate heten, want daar wordt er gewerkt. Dat zou natuurlijk ook een vals beeld geven maar dat komt nu eenmaal omdat de echte rijken geen belasting meer betalen.

Het besluit zou dus kunnen zijn dat het niet "Vlaanderen" is dat te veel belasting betaalt, maar alle mensen die werken en ondernemen, ongeacht de plaats waar ze wonen.